

BERLINGSKE TIDENDE

KULTUR

Tryk på jazz-ugen
Palle Mikkelborg var et af mange højdepunkter ved en Copenhagen Jazz Festival, der havde fuldt hus til de fleste af de 530 koncerter. **Side 3**

Mandag 12. juli 1999
2. sektion

■ Flere seere og nyt debatprogram til DR2, side 2 ■ Nyt fra Public Enemy, side 4 ■ Ugens rockplader, side 4 ■ Sidste sæt på Midtbyn, side 5 ■

Moderne klassiker

AF KRISTIAN DITLEV JENSEN

Forfatteren Dan Turéll var en ener i dansk litteratur. Men hvis vi skal forstå hans bøger i dag, er vi nødt til at huske på noget helt andet i en helt anden litteratur: Den amerikanske beatgeneration, han ustandseligt henviser til både gennem sit image, sin livsstil og sine tekster.

Hvis der er noget, den amerikanske, litterære strømning, vi nu kalder *beatgenerationen*, er kendt for, så er det importen af den diamant hårde zenbuddhisme fra Japan. En religion, der med udgangspunkt i »Diamantsutraen« og »Hjerresutraen« fordrejer den totale opløsning og gliden i ét med intet og alt – på én gang og i kun én bevægelse.

Beatgenerationens forfattere – med navne som Allen Ginsburg, Jack Keruac og William Burroughs i spidsen – gjorde alt, hvad der stod i deres magt for at promovere dette »alternativ« til den vestlige, kristne tankegang. Og der er derfor stort set ingen grænser for, hvor bredvidende disse digtere er i deres sociale, politiske og åndelige kamp imod – ja, imod sig selv, faktisk.

Som den zenbuddhistiske – altså den rigtig zenbuddhistiske – forfatter Alan Watts udtrykker det, så må vesterlændingen, der virkelig ønsker at tilgne sig denne marginal-udgave af den buddhistiske religion, have gjort op med hele sin egen baggrund –

Blues« og er i en lang, sej kamp med evnen til at iagttage og formulere, hvori Dan Turéll forsøger at indfange hele verden. I hvert fald denne verden, som han ser den nu. I interviews kaldte Dan Turéll selv denne litterære metode for »modulidgræns«, en klassisk retoriker ville kalde det *anagor* – og læseren kan ikke kalde det andet end – kodylt, mand! Over 38 store, kvadratiske sider hamrer den samme rytme – det samme *mantra*, om man vil – over det samme ene ord, som også drev ligger Christensen til læsternes vantro, nemlig ordet »Der«.

Hos Onkel Danny bliver det til en fastholdende struktur, der samler alt andet op. Et trawl, der skraber bunden i eksistensens hav – og fisker altting med op: Sygdom og død, kærlighed og had, fisk og cykelstel, her og nu og dit og dat:

»...
Det er isen og tågen og hvallerne
Det er den gamle leder-jakke jeg har på
Det er måneden marts der ankommer til mig for 27. gang
Det er en blind transmission der bevæger sig gennem tomrummet af bevægelse
Det er enhver art udslag på enhver seismograf af kød og nerver
...«

Efter denne *tour de force* – som kan læses højt på cirka en lille time, og som skal læses højt, hvis den skal komme til sin ret – kastes vi videre rundt i den prisme, som bogen egentlig er. For »Karma Cowboy« er formentlig den bog, der kaster det klareste lys over et af den moderne, danske litteratur på én gang allervig-

Onkel Danny genfødt

Et af de mest centrale værker i forfatteren Dan Turélls kolossalt store og alsidige værk er de 300 snurrende »ark«, der tilsammen udgør den kalejdoskopiske, lomme-buddhistiske, beatgenerations-gennemsyrede selvbiografi og dannelsesrejse under titlen »Karma Cowboy«. Borgens forlag har netop genfødt bogen, så den på ny ligger og spræller på skrivebordet i sit originale originaludstyr. Og den er faktisk stadig – 25 år efter sin oprindelige udgivelse – forrygende læsning.

på forhånd. Han må have renset ud i de gamle klude, han må have tømt skabene og han må både have begravet samtlige skeletter, allerede før han begynder sin rejse på vej mod erkendelsen af sindets natur. Har han ikke gjort det, ender han meget let i en karikeret form for zenbuddhisme. En zenbuddhisme, der rammer ved siden af enhver buddhismes mål. Eller som Alan Watts skriver i et berømt essay:

»Han må være fri for kløben, kløben efter at retfærdiggøre sig selv. Savner han dette, vil hans zen blive enten »beat« eller »square«, enten en revolution imod kulturen og den bestående orden eller en ny form for propheeted og reform. Zen er først og fremmest sindets befrielse fra den konventionelle tanke, og den ide er faktisk fuldstændig forskellig fra oprør imod konventionen, på den ene side, og importen af fremmede konventioner, på den anden.«

Dette er beatgenerations buddhisme-problem i en nøddeskal: Hvis de var så hule buddhistiske, så havde de i virkeligheden været ude af verden for at stille på kontoret klokken ni - skarpt - iført jakkesæt, hvid skjorte og diskret slips. De havde netop ikke brokket sig over samfundets tilstand eller over, at verden i grundten er helt af lave. Det er buddhister nemlig - i det mindste på et eksistentielt plan - bedøvende ligeglade med. Og det netop uden at behøve at bedøve sig med hverken svampe, hash, alkohol, syre eller mescalin, hvilket beatgenerationen jo i den grad gjorde i den helt store stil.

Men selv om beatgenerationen på denne alfadentlige måde bliver sat totaltært teologisk på plads af en autoritet, så slipper vi dog ikke af med spørgsmålet: Hvad i himlens navn var det, de gav sig af med, dengang i USA i 50'erne? På én måde er taoisme det ord, man bør lade efter, når man skal svare. For hvor Zen er ophævelsen af Yin-8-Yang-principiets modsætninger, så er taoismen en kinesisk bondefilosofi, der flyder begge dele og den veksler, der er imellem de to størrelser. Tao er en balance mellem to distinkte ting, hvor zen simpelthen er en implosion til et

tigste og mest ikke-coming-out-forfatter-skaber. »Karma Cowboy« er faktisk hologrammatisk og lader således læseren smugkigge ind i forfatter-skabet tidlige rum. Bogen rummer nemlig både opsamlingshefts og de allermindste spirer til flere af de siden udkomne værker.

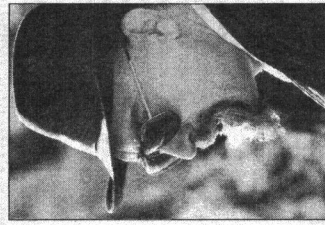
Vi møder Vangede, som vi kender forstaden fra »Vangede debiller«. Vi møder de fleste af teksterne fra den tabulade »Dan Turèll & Sølvstjerne-LP-plade. Vi møder de forfaldende, insisterende provinsielle nyversætninger af tidens hits og af gamle evergreens. Vi møder den skærende patetiske, skingert sentimentale introspektion, når den er mest afklædt og afslørende - og uvedkommende på en udtalt irriterende måde. Vi møder den friske, dadaistiske sproglegs legende sprogfriskhed: »Fred er i cia«. Og så møder vi selvfølgelig den venlige tone, det behagelige ansigt, det ikke kun vrisme, men også elskværdige menneske. Vi møder Onkel Danny hum selv. Som han trådte ind storme i 70'erne - skaldet og med sort neglelak - så ens forældre så sig nødsagede til at slukke for det, prøvte selv kaldte et »afjernesyn«.

Hvis man ikke har mødt Dan Turèll, sådan, rigtigt - så er chancen her nu igen taget være Borgens genfødsel af »Karma Cowboy«, som nu foreligger i sin oprindelige inkarnation med adskillige forskellige skrivemaskinetyper og Onkel Dannys egen håndtektning. Og der er ikke engang nogen grund til at skynde sig. For Dan Turèll skrev i sin sidste bog - med en omskrivning af en gammel Elvis-sang:

»It's now and never!«
Og på den måde - knips! - blev han allersidst også zenbuddhist...

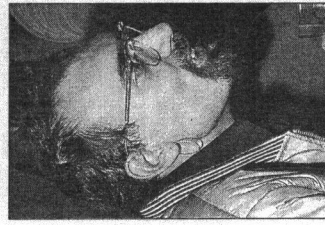
Dan Turèll: »Karma Cowboy«. 309 sider (300 ark i Turèlls eget, originale papirformat) med frejdige originalillustrationer af Peder Bundgaard. kr. 249. Borgens Forlag. Bogen er et fotografisk genoptryk af Gyldenals førsteudgave af bogen fra 1974.

»Alle de der små buddhister der sidder derhjemme og ser ned i gulvtæppet...«
I stedet er det netop både »Karma og »Cowboy«, vi møder. Det er Øst og Vest, der spreder sig over bogens 300

»utrolig lidt stilhed og ro. Og strengt taget ikke et hak zen. Til gengæld er der knald på liggegheden. Gang i gaden. Kul på - og sommet helt i bund. Mand! Og det bedste bud på dette »det hele finder man i den nok mest centrale bog om Dan Turèll selv, og om hans indre rejse hen imod en identitet - i løbet af bogen når Dan Turèll nemlig frem til, at han er en »Karma Cowboy«. Bogen »Karma og »Cowboy« rummer således allerede i titlen en dyb erkendelse af den ovenstå-

»Is gør alting til ingenting og får alting igen
Is gør ingenting til alting og får ingenting igen
Sidan åbne og lukke porerne sig
Sidan shifte lys og mørke
Sidan kneppe vi, lufte og is

»Hjemme var Dan Turèll - som man sikkert vil have gættet - den fremmeste eksponent for dette lomme-zen, dette næsten-hele-vejen hen imod vejen, som opstod i USA. Og han er det mest lysende klare eksempel på, hvordan det amerikanske beat-zen kunne udmøntes i en dansk kontekst. Resultatet er de op imod 100 knaldeprikkede - 86 bind er der vist helt præcist - han har efterladt sig. De fleste af dem er små hæfter, skæve pamfletter, småsamlin-